

Härryda kommun

utbildning@harryda.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn av Hindåsskolan F-3 i Härryda kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Härryda kommun att senast den **24 september 2021** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa den påtalade bristen samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten (påtalad brist) samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan under rubriken Motivering till föreläggande.

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Skolinspektionen har i detta beslut satt tidsfristen, inom vilken åtgärderna ska vidtas, med hänsyn till rådande omständigheter.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Härryda kommun inte uppfyller författningskraven avseende att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet.

Åtgärder

Huvudmannen ska säkerställa att utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever vid skolenheten tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

För att göra detta ska huvudmannen:

- Se till att rektorn, i samarbete med personal och elever, ser över vuxennärvaron under rasterna, i synnerhet för de platser som eleverna pekat ut som otrygga, för att tillförsäkra eleverna en trygg skolmiljö samt vid behov öka denna närvaro eller annars vidtar relevanta åtgärder för att skapa en trygghet för eleverna under rasterna. (1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 §§ skollagen, 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1 God miljö för utveckling och lärande, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas inflytande och ansvar, 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att rektorn, tillsammans med personal och elever, diskuterar och följer upp skolans trygghetsenkät och trygghetsvandring samt identifierar åtgärder som med anledning av detta behöver vidtas. Rektorn ska utifrån detta arbete besluta om relevanta åtgärder samt se till att dessa vidtas för att skapa en ökad trygghet för eleverna under rasterna. (2 kap. 9-10 §§ skollagen, 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1 God miljö för utveckling och lärande och Varje skolas utveckling, 2.3 Elevernas inflytande och ansvar, 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att rektorn leder och samordnar arbetet så att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet, genom att arbeta för att skapa samsyn hos personal om vilka förhållnings- och arbetssätt som ska gälla. (2 kap. 9-10 §§ skollagen, 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att rektorn, genom att inhämta uppgifter från lärare och elever, följer upp och utvärderar de åtgärder som vidtagits för att tillförsäkra eleverna en trygg skolmiljö. I samband med utvärdering av vidtagna åtgärder ska rektorn också ta ställning till om andra eller ytterligare åtgärder behövs och i förekommande fall besluta om sådana samt se till att dessa genomförs. (2 kap. 9-10 §§ skollagen; Lgr 11, 1 Varje skolas utveckling, 2.8 Rektorns ansvar)

Motivering till föreläggande

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på Hindåsskolan F-3 tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Bedömningen motiveras av att eleverna upplever otrygghet under rasterna och att skolans personal saknar ett gemensamt förhållningssätt avseende trygghetsarbetet. Eleverna berättar i intervju att det finns vissa platser på skolan som de inte upplever som trygga och att det ofta blir bråk mellan elever på dessa ställen. Eleverna berättar också att det finns elever som under rasterna retar andra elever. En åtgärd som skolan vidtagit för att komma tillrätta med den upplevda otryggheten på rasterna är att dela in skolgården i olika zoner för att rastvakterna ska täcka en så stor del av skolgården som möjligt. Av utredningen framkommer dock att det har varit svårt att bemanna rasterna med personal. Vidare uppger lärarna i intervju att de behöver mer samarbete kring elevbemötande för att skapa samsyn mellan sig, bland annat för att eleverna alltid ska veta vad som gäller under raster. Även elevhälsan säger att det saknas samsyn hos personalen kring denna typ av frågor och hänvisar till en tidigare otydlig ansvarsfördelning till följd av rektorsbyten. På skolan har de därför under hösten två pågående utvecklingsarbeten

som berör elevbemötande och som ska bidra till gemensamma förhållningssätt bland lärarna. Skolinspektionen bedömer, trots att det vid tiden för tillsynen i skolans dokumenterade utvecklingsarbete konstateras att skolan behöver prioritera trygghetsarbete och att vissa åtgärder vidtagits, såsom ovan nämnda zonindelning av skolgården samt utvecklingsinsatser för lärarna, att de åtgärder som vidtagits avseende tryggheten inte är tillräckliga och inte har lett till att skolenheten kommit tillrätta med den aktuella situationen kring tryggheten så att alla elever har en skolmiljö som präglas av trygghet. Utöver att eleverna har rätt till en miljö som präglas av trygghet, är trygghet även en viktig grund för elevernas lärande och personliga utveckling. Det är således viktigt att rektorn och personalen på skolan i sitt arbete genomför/fullföljer de insatser som är beslutade om samt ser över och diskuterar vilka ytterligare åtgärder – utöver redan identifierade – som behöver vidtas för att komma tillrätta med den upplevda otryggheten. Därtill är det viktigt att insatserna följs upp och vid behov justeras så att de är adekvata sett till de aktuella behov som finns på skolan.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska var och en som verkar inom utbildningen främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § skollagen). Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 9-10 §§ skollagen). Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Enligt läroplanen ska eleven i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lusta att lära (Lgr 11, 1 God miljö för utveckling och lärande). För att skolan ska utvecklas kvalitativt krävs att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever i och nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället (Lgr 11, 1 Varje skolas utveckling). Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande (Lgr 11, 2. Kunskaper). Det ingår i skolans mål att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö, samt visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan (Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande). I läroplanen anges också att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektor ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens utredning

Av såväl intervjuer som inlämnad dokumentation framgår att det under rasterna finns platser på skolan som eleverna upplever som otrygga. Eleverna berättar i intervju att det finns flera områden på skolgården, exempelvis fotbollsplanen, en av klätterställningarna och vid pingisbordet, som inte är bemannade av rastvakter på rasterna. Eleverna tycker att det behövs rastvakter på dessa ställen eftersom det händer saker där, som att det blir bråk mellan elever, som lärarna hade behövt reagera på. Eleverna säger att detta har tagits upp på elevrådet men de upplever att lärarna inte har hörsammat detta behov. Eleverna säger också att det finns en grupp elever som retar andra elever "ganska mycket" och att detta sker ungefär varannan rast. Eleverna uppger vidare att lärarna inte alltid ser när elever retas, men om de ser att någon retas så säger de till. Eleverna förklarar att detta kan bero på att lärarna under rasterna står på ställen på skolgården där de inte har uppsikt över hela skolgården, och eleverna vågar inte alltid säga ifrån eftersom de som retas "är en så stor grupp". Rektorn kompletterade den 8 februari 2021 utredningen genom dokumentet "Hindåsskolans utvecklingsarbete 20/21". Av dokumentet framgår att skolan under vecka 43, 2020 genomförde en enkät där eleverna bland annat besvarade frågor som gäller tryggheten på skolan. Av skolans sammanställning av enkätresultaten, som redovisas i nämnda dokument, framgår att drygt två tredjedelar av de svarande eleverna uppger att det i olika grad är bråkigt på rasterna. Det framgår också att en tiondel uppger att de är rädda respektive lite rädda för någon på skolan. Vidare anges att 13 procent av eleverna som svarat på enkäten "vet inte eller tror sig inte ha någon vuxen att vända sig till på skolan ifall det skulle behövas". I dokumentet framkommer också att många av de anmälda kränkningarna mellan elever på skolan handlar om fysiska kränkningar och förekommer på raster, ofta på fotbollsplanen.

Av intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framkommer att bemanning på raster inte fungerar. Skolinspektionen mottog inför tillsynen, det som vid tiden för intervjuerna var det senaste dokumenterade kvalitetsarbetet vilket hade skrivits inför förra läsåret. Det innehåller bland annat en uppföljning av elevernas måluppfyllelse för läsåret 2018/19. Avseende måluppfyllelsen framgår att resultaten beträffande trygghet och studiero är goda men att skolans personal anser att elevernas trygghet behöver öka. Såväl representanter för elevhälsan som rektorn uppger i intervjuer att trygghet och studiero har varit och fortsatt är en hög prioritet på skolan. Av intervjuer med lärare framkommer att en åtgärd som skolan vidtagit är att dela in skolgården i olika zoner för att rastvakterna ska kunna fördela sig så att de täcker en så stor del av skolgården som möjligt. Detta har enligt lärarna varit ett behov som funnits på skolan under många år. Trots åtgärden säger eleverna i intervju att det finns ställen på skolgården där de aldrig ser någon personal. I det senaste dokumenterade kvalitetsarbetet (se ovan) anges också att eleverna på elevrådet tagit upp att de ofta saknar pedagogisk personal på raster eller att personal inte är fullt ut aktiva med eleverna. Eleverna bedömer det som ett hinder för ökad trygghet. Enligt såväl lärarna som rektorn har rastvaktsschemat inte fungerat vid sjukdom och speciellt inte under pandemin, och det har varit svårt att ha en rastvakt i varje zon, så som det var tänkt. Det kan vara en förklaring till att eleverna upplever att områden är obemannade av personal. Enligt rektorn tar vikarier inte alltid över en frånvarande lärares schema helt

och därmed kan lärarens schemalagda rastvaktstid missas. Rektorn säger vidare i intervju att de behöver se över detta. Representanter för elevhälsan uppger i intervju att det ska finnas en rastvakt i varje zon men att det kan vara så att rastvakten inte ser allt. I ett område på skolgården som eleverna beskriver som otryggt, där klätterställningen och pingisbordet står, finns en död vinkel som gör det svårt att ha översikt över båda ställena, säger elevhälsan. Representanter för elevhälsan uppger vidare att det nästan varje dag saknas personal för att bemanna rasterna och att detta har förvärrats under pandemin. Rektorn uppger i intervju att arbetet kring raster och bemanning av rastvakter påbörjades under hösten 2019 genom ett samarbete med lärarna. Enligt rektorn är arbetet igång men problemet med trygghet på skolgården är inte löst och de har inte lyckats säkerställa att alla elever känner sig trygga på alla delar av skolgården. I intervju uppger rektorn vidare att skolan ska kartlägga trygga och otrygga platser med eleverna under vecka 46, dels med varje klass, dels med elevrådet. Det ska också genomföras trygghetsvandringar med elevrådsrepresentanter från årskurs F-2 och årskurs 3-5. I dokumentet "Hindåsskolans utvecklingsarbete 20/21", som kompletterats utredningen, framkommer att elevrådsrepresentanterna märkt ut otrygga platser på en karta av skolan. Platser som var mest framträdande var fotbollsplanen och "gagarinken". I dokumentet konstateras också att många elever inte kunnat göra den trygghetsenkät som genomfördes under vecka 43 då den kom ut mitt under en sjukperiod på skolan. Det framgår däremot att skolan trots detta tycker att bilden som kommer fram är tydlig och att de känner igen den. I dokumentet konstateras också, avseende anmälda kränkningar av elever, att skolan ställer sig frågorna "Var finns pedagogerna i detta" och "Vi behöver fråga oss om vi är på rätt plats i rätt tid".

Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att personalen saknar ett gemensamt förhållningssätt för att tillförsäkra eleverna trygghet. Av skolans senaste dokumenterade kvalitetsarbete (se ovan) avseende uppföljning av elevernas måluppfyllelse framgår beträffande trygghet och studiero, att det finns behov av ett tydligare gemensamt arbete för att öka elevernas trygghet. Lärarna berättar i intervju att de på skolan har två pågående utvecklingsarbeten som berör elevbemötande och som ska bidra till gemensamma förhållningssätt bland lärarna. Det ska göras en utvärdering av arbetet runt terminsskiftet 2020/21. Inom ramen för dessa utvecklingsarbeten diskuterar lärarna bland annat att eleverna alltid ska veta vad som gäller under raster. Lärarna uttrycker att de tidigare inte arbetat tillsammans med sådana frågor och tycker att de behöver mer samarbete för att skapa samsyn mellan sig. Även representanter för elevhälsan säger att det saknas samsyn hos personalen kring denna typ av frågor och hänvisar till en tidigare otydlig ansvarsfördelning till följd av rektorsbyten.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Eftersom verksamheten vid Hindåsskolan F-3 inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Härryda kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)
- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. (5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)
- Rektorn följer upp skolenhetens resultat, trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. (2 kap. 10 § skollagen, Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

På Skolinspektionens vägnar

X Mahlin Hjertstrand

Beslutsfattare

Signerat av: Mahlin Hjertstrand

X Solmaz Malek Lundin

Föredragande

Signerat av: Solmaz Malek Lundin

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Hindåsskolan F-3

Fakta om Hindåsskolan F-3

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Härryda kommun under höstterminen 2020. På Hindåsskolan F-3 genomfördes detta genom digitala intervjuer med elever, lärare, representanter från elevhälsan och rektorn den 20 oktober 2020. Skolinspektionen har därtill inhämtat kompletterande information från skolan som huvudmannen inkom med den 8 februari 2021.

Hindåsskolan består av de två enheterna F-3 och 4-5 där respektive enhet leds av en rektor. På enheten Hindåsskolan F-3, som detta beslut avser, går vid tiden för tillsyn 233 elever.